

ENDÜSTRİ - İŞLETME MÜHENDİSLİĞİ KURULTAYI GERÇEKLEŞTİRİLDİ

TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Bursa Şube sekretaryalığında düzenlenen VIII. Endüstri İşletme Mühendisliği Kurultayı, 2-3 Aralık 2011 tarihlerinde Bursa'da Akademik Odalar Birliği Yerleşkesi Oditoryumu'nda gerçekleştirildi.

Kurultayda; Prof. Dr. Hayri Kozanoğlu tarafından sunulan “Planlamaya Genel Bakış” başlıklı bir açılış oturumu ile “Kurumsal Kaynak Planlama”, “Üretim Planlama”, “İş ve Süreç Planlama” ve “Stratejik Planlama” konulu dört uzmanlık oturumu gerçekleştirildi. Uzmanlık oturumlarının yanı sıra Murat İhlamur'un mesleki yaşamıyla ilgili paylaşımında bulunduğu meslek yaşam öyküleri oturumu ve ODTÜ Endüstri Mühendisliği Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Çağlar Güven'in konuşmacı olduğu “Endüstri Mühendisleri Ne Yaparlar, Ne Yapmalılar” başlıklı özel oturum gerçekleştirildi.

Endüstri İşletme Mühendisliği Meslek Dalı Ana Komisyonu (EİM MEDAK) Başkanı Emrah Aydemir tarafından EİM MEDAK çalışmalarıyla ilgili bir sunum yapıldı. Ankara, Denizli, İzmir ve Kocaeli şubelerinin Endüstri-İşletme Mühendisliği Meslek Dalı Komisyonları tarafından gerçekleştirilen “Kamuda EİM İstihdamı ve Sorunları”, “KOBİ'lerin Gelişiminde EİM'lerin Rolü ve Yetkinliği”, “EİM'lerin Yeni Yetki Alanları ve Ergonomi” ile “Özel Sektörde EİM'lerin İstihdamı ve Sorunları” konulu çalışmaların sonuçları sunuldu.

16 kurum ve kuruluş tarafından desteklenen Kurultaya, 420'si endüstri mühendisliği bölümü öğrencisi olmak üzere toplam 884 kişi katıldı.

Kurultayın açılış konuşmaları Makina Mühendisleri Odası (MMO) Bursa Şube Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Mart ve MMO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar tarafından yapıldı.

“KURULTAYDA ENDÜSTRİ VE İŞLETME MÜHENDİSLERİNİN DENEYİMLERİNİ PAYLAŞACAĞIZ”

Kurultay açılışında konuşan MMO Bursa Şube Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Mart, Bursa Akademik Odalar Birliği Yerleşkesi (BAOB) hakkında bilgi verdi. Bin 500 metrekarelik bir alan üzerinde faaliyet gösteren, Bursa

Şube'nin yanı sıra 27 akademik meslek odasının bulunduğu BAOB Yerleşkesi'nin 35 bin metrekare inşaat alanına sahip olduğunu söyledi. Mart, BAOB Oditoryumu olarak adlandırdıkları kurultay salonunun ise yeni tamamlandığını belirtti. İlki 1997'de İzmir'de gerçekleştirilen EİM Kurultayının 1999'da Ankara'da, 2001'de Kocaeli'nde, 2003'te Denizli'de, 2005'te Zonguldak'ta, 2007'de Bursa'da, yedincisinin ise 2009'da Kocaeli'nde gerçekleştirildiğini anımsattı. İkinci kez Bursa'da düzenlenen VIII. Endüstri-İşletme Mühendisliği Kurultayının ana temasının “Planlama Süreçlerinde Endüstri-İşletme Mühendislerinin Rolü” olarak belirlendiğini kaydeden Mart, şu bilgileri verdi: “Kurultay sürecinde bugün ve yarın burada, üniversite, kamu ve özel sektörde görev yapan endüstri ve işletme mühendislerinin çalışma yaşamlarında kazandıkları deneyimleri paylaşacağız. Endüstri ve işletme mühendislerinin eğitim, altyapı, gelişim, istihdam, örgütlenme koşullarını değerlendireceğiz. Endüstri ve işletme mühendislerinin etkin ve yaygın çalışmalar sürdürebilmesi için mevcut durum de-

ğerlendirilecek, arzu edilen gelecek ekseninde çalışma alanlarını geliştirmek için var olan sorunları irdeleyeceğiz. Gereksinimleri belirleyeceğiz, yeni açılımlar oluşturacağız. Endüstri ve işletme mühendislerinin, dünyanın ve ülkemizin değişen koşullarındaki mesleki konumunu, yeni teknolojilere uyumunu ve geleceklerini değerlendireceğiz, gelecekte endüstri ve işletme mühendislerinin alacağı rolleri tartışacağız. İki gün sürecek Kurultayımızda tüm bunları 10 oturumda 22 değerli konuşmacıyla paylaşacağız, tartışacağız, değerlendireceğiz.”

“MESLEKTAŞLARIMIZIN DESTEĞİNİ BEKLİYORUZ”

Kurultayın açılışında konuşan MMO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar ise 57 yıllık tarihi bulunan Oda'nın üye sayısının 82 bine ulaştığını, Oda'ya kayıtlı ikinci büyük meslek disiplini olan endüstri ve işletme mühendislerinin sayısının 5 bin 946 olduğunu belirtti. Sekizinci

cisini düzenledikleri endüstri ve işletme mühendisliğine yönelik etkinliklere son yıllarda üç etkinlik daha eklediklerini kaydeden Çakar, bunlardan ikisinin geçen çalışma döneminde düzenledikleri 6 Sigma Yalın Konferansları ve Endüstri Mühendisliği Bahar Konferansları ile bu çalışma döneminde iki ay önce düzenledikleri Endüstri Mühendisliği Yazılımları ve Uygulamaları Kongresi ve Sergisi olduğunu söyledi. Bu etkinliklerden süzülen görüşlerin Oda'nın endüstri ve işletme mühendisliklerine yönelik çalışma programlarının şekillenmesinde önemli bir rolü bulunduğunu vurgulayan Çakar, ayrıca Oda'nın her çalışma döneminde düzenlediği makine tasarımı, işçi sağlığı ve iş güvenliği, sanayi sektörleri, bakım teknolojileri, enerji verimliliği konularındaki ulusal ölçekli kongre, kurultay ve sempozyum etkinliklerinin önemli bir bölümünün endüstri ve işletme mühendisliği uygulama alanlarıyla doğrudan ilintili olduğunu ifade etti. Etkinliklerde verimlilik, AR-GE, tasarım, planlama, inovasyon, teknoloji, mün-

dislik gibi konuların irdelendiğini ve genç meslektaşlarının mesleki ve sosyal gelişimine önemli katkılar sunulduğunu savundu.

Eğitim Faaliyetlerine Destek Çağrısı

Çakar, önceki kurultaylarda üzerinde en çok durulan konunun başında endüstri ve işletme mühendislerinin yetki ve sorumluluklarını ve serbest meslek uygulamalarını belirleyen yasal düzenlemelerin bulunmamasının ve bu alanda meslek içi eğitim ve belgelendirme programlarının yetersizliğinin geldiğine dikkat çekerek, şöyle konuştu: “Bu konuda Odamızca sonuç alıcı çalışmalar yürütülmüş, Stratejik Planlama ve Yatırım Hizmetleri Yönetimi üzerine iki ayrı yönetmelik 2008 yılı başında Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe sokulmuştur. Yine Odamızın enerji verimliliği mevzuatına yönelik yürüttüğü ısrarlı çalışmalar sonucunda, endüstri ve işletme mühendisleri de endüstriyel işletmelerde enerji yöneticisi olma olanağına kavuşmuştur. Kısaca, endüstri ve işletme mühendislerinin yetki alanlarının tanımlanmasında önemli adımlar atılmaktadır. Bu kapsamda, Meslek İçi Eğitim Merkezlerimizde stratejik planlama, yatırım hizmetleri yönetimi, sanayi enerji yöneticisi, iş kazaları ve makine değerlendirme birliktirlik eğitim ve belgelendirmesi yapılmaktadır. Şubelerimiz aracılığıyla da kalite sağlama sistemleri, çevre güvenliği, istatistiksel süreç kontrolü, kalite planlaması, iç denetçi, 6 sigma, satın alma yönetimi, stok yönetimi, üretim kaynak planlaması, iş etüdü, yalın üretim, ergonomi, işçi sağlığı ve güvenliği seminerleri düzenlenmektedir. Yeri gelmişken, meslek içi eğitim faaliyetlerimizde öğretim üyelerimiz ve konusunda yetkin meslektaşlarımızın desteğini beklediğimizi burada özellikle belirtmek istiyorum. Endüstri ve işletme mühendislerine yönelik yayın çalışmalarımız da artırılarak sürdürülmektedir. 1989 yılından beri üç aylık periyotla yayımlanan ve TÜBİTAK tarafından 'A Tipi Yayın' olarak kabul edilen Endüstri Mühendisliği dergimize ek olarak çıkardığımız EİM Bülteni de dört yıldır düzenli olarak yayımlanmaktadır.”

MDK'lar Oda'nın Yapı Taşları

Bu çalışmaların Endüstri ve İşletme Mühendisliği Meslek Dalı Ana Komisyonu (EİM MEDAK) ve şubelerdeki Meslek Dalı Komisyonları (MDK) aracılığıyla yürütüldüğünü

kaydeden Ali Ekber Çakar, Meslek Dalı Komisyonlarının Oda'da Endüstri ve İşletme Mühendisliği örgütlenmesinin yapı taşları olduğunu vurgulayarak şöyle konuştu: “Bu komisyonlarda görev alan üyeler, şubelerimizde tüm endüstri ve işletme mühendislerinin katılımıyla yapılan seçimlerle belirlenmektedir. Meslek Dalı Komisyonu, Oda içerisinde bir anlamda özerk bir statüde çalışabilmektedir. Endüstri mühendisliği yetki alanlarının genişletilmesi, mesleki ve toplumsal sorumluluk bilincinin geliştirilmesi, çalışma alanlarında karşılaşılan sorunların aşılmasına yönelik çalışmaların başarıya ulaşması, büyük çoğunluğu örgütsüz olan endüstri ve işletme mühendislerinin Meslek Dalı Komisyonu çalışmalarına destek vermesinden, verdiğiniz desteği artırmanızdan, örgütsel yapımızın güçlendirilmesinden geçmektedir. Bilgi birikiminizi Odamızla paylaşmanızı, Oda çalışma gruplarında, komisyonlarda görev almanızı istiyoruz. Henüz Odamıza üye olmamış meslektaşlarımızı Oda çalışmalarına yönlendirmenizi bekliyoruz. Biz Oda Yönetim Kurulu olarak bu alanda yürütülecek çalışmalara bütün olanaklarımızla destek vermeye hazırız.”

“Sanayi Altyapımız Neredeyse Dağıtıldı”

Mühendisleri ve meslek uygulama alanlarını derinden etkileyen dünya çapında bir ekonomik bunalımın varlığına dikkat çeken Oda Başkanı Ali Ekber Çakar, bu bunalımın kapitalizme özgü yapısal sorunlar ve neoliberal politikaların bir sonucu olduğuna vurgu yaptı. Gerçekte neoliberal serbest pazar ekonomisinin iflas ettiğini savunan Çakar, ekonominin krizle birlikte dünya genelinde 2. Dünya Paylaşım Savaşı'ndan sonra ilk kez küçüldüğüne işaret etti. Küçülme ve durgunluğun dünyayı sardığını ve ülkelerin iflas eder duruma geldiğini belirten Çakar, “Son ekonomik bunalımın nedenlerinden biri olan finansal hareket yoğunluğu ekonomimizi de kemirmektedir. Zira kaynaklarımız ağırlıklı olarak hizmet ve finans sektörlerine aktarılmış, özelleştirmeler ve yatırımsızlık ile sanayi altyapımız neredeyse dağıtılmıştır. Sanayide üretimin teşvik edilmemesi sonucunda özellikle ara malı ve yatırım malı üreten sektörler taşeronlaşmaya yönelmiş, ülke sanayisi ithalata bağımlı fason bir yapıya büründürülmüştür. Sürekli artan ithalat giderleri, yüksek cari açık ve yüksek dış borçla ekonomimizin küresel gelişmelere

bağımlılığı daha da artmış, sürekli kriz tehdidi altında kırılan bir yapı oluşmuştur. Üretim ve yatırımı dışlayan, para, finans, rant ve sıcak para hareketlerine bağımlı kırılan ekonomi ve sanayi politikaları istihdamı dışlayan bir büyüme illüzyonuna dayandırılmış, ara mal üretimi azalmış, yatırım malları üretimi neredeyse rafa kaldırılmıştır” şeklinde konuştu.

“Eğitimin Kalitesi Düşürülüyor”

Bu genel durumun mühendislik sanayilerini ve meslektaşlarını derinden etkilediğini, artan işsizlik baskısıyla daha düşük ücretler ve daha kötü çalışma koşullarıyla karşı karşıya kalındığını kaydeden Ali Ekber Çakar, meslektaşlarının sanayi ve hizmet iş kollarında sağlayacağı faydanın hâlâ yeterince anlaşmadığını belirtti. Kamudaki endüstri ve işletme mühendisi istihdamının yetersizliğine dikkat çeken Çakar, “Çalışma alanlarımız içinde yer alan stratejik planlama, fizibilite etütleri, kapasite raporlarının hazırlanması, tesis planlama, proje yönetimi, iş gücü planlama, yönetim sistemleri, verimlilik çalışmaları gibi alanlara farklı meslek disiplinleri ikame ettirilmektedir. Ayrıca eğitim, istihdam, eğitilmiş iş gücü ihtiyacı dengesi göz ardı edilmektedir. Herhangi bir ihtiyaç planlaması yapılmaksızın, binası, öğretim üyesi dahi olmayan üniversitelerde Endüstri Mühendisliği bölümleri açılmakta, kontenjanların dolmamasına ve artan işsizliğe rağmen karma 'uzaktan eğitim' yöntemleriyle eğitimin kalitesi daha da düşürülmektedir. Her şeye karşın, geleceğimizi ellerimize almak ve öz kaynaklara dayalı bir toplumsal kalkınma olanaklıdır. Söz konusu olumsuz gidişin nedeni olan dış bağımlı politikalar terk edilmeli; emperyalist güçlerin dayattıkları programlar reddedilmelidir. Serbestleştirme, özelleştirme uygulamalarından vazgeçilmeli, ithalat politikaları gözden geçirilmeli, yerli yatırımcı özendirilmeli ve korunmalı, mühendislik sanayileri ve katma değeri yüksek ileri teknoloji isteyen alanlara yatırımlar yapılmalı, devletin ekonomideki yönlendiriciliği artırılmalı ve net bir planlama-kalkınma yönelimi benimsenmelidir. Böylece politikaları sömürü odaklarından bağımsız bir şekilde oluşturduğumuz durumda, ülkemizin düze çıkışının gerçekleşeceğine ve ülkemiz ve insanımızın gönencinin tesis edilebileceğine inanıyoruz” dedi.

“KALKINMA PLANLARI GEREKLİ”

Kurultayın, “Planlama Süreçlerinde Endüstri-İşletme Mühendislerinin Rolü” başlıklı ana temasına ışık tutması amacıyla Prof. Dr. Hayri Kozanoğlu tarafından “Planlamaya Genel Bakış” başlıklı açılış oturumu düzenlendi.

Dünyada ve Türkiye’de planlamanın tarihsel gelişimini, planlı ekonominin yarattığı faydaları, planlamaya ve planlı ekonomiye karşı geliştirilen süreçlerin dünyada ve Türkiye’de neden olduğu olumsuzlukları anlatan Kozanoğlu, özellikle uzun vadeli kalkınma planlarının gerekliliğini vurguladı. Türkiye’de hâlâ yürürlükte bulunan 9. Kalkınma Planı’nın kendi içinde çelişkiler barındırdığını, ayrıca yapılmış olmak için yapılması nedeniyle uygulanmadığını belirtti. Kozanoğlu, uzun vadeli planların kendi içinde barındırması gereken kalkınma stratejilerine sahip olmaması nedeniyle planlardan bir planlı ekonomi yaratmanın mümkün olmadığını vurguladı.

BELEDİYE BAŞKANLARI STRATEJİK PLANLAMAYI TARTIŞTI

Kurultayın ilk günü “Yerel Yönetimlerde Stratejik Planlama” başlıklı bir oturum düzenlendi. Başkanlığını MMO Bursa Şube Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Mart’ın yaptığı oturuma; Çankaya Belediye Başkanı Bülent Tanık, Bornova Belediye Başkanı Prof. Dr. Kamil Okyay Sındır, Nilüfer Belediye Başkanı Mustafa Bozbey ile Gazi Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Aziz Konukman konuşmacı olarak katıldı

Çankaya Belediye Başkanı Bülent Tanık, stratejik planın; katılımcılık, demokratiklik, açıklık ve bunlara bağlı olarak geleceği kestirme ve bilgi mülkiyeti özelliklerinin olduğuna dikkat çekerek, bilgi mülkiyetinin tekelleştiğini, katılımcılığın ise karikatür düzeyinde olduğunu savundu.

Stratejik plan hazırlama sürecinde 800 sivil toplum örgütüne çağrı yaptıklarını ve bunların 144’ünün toplantılara katıldığını belirten Tanık “Önemli olan toplumun gelecek hayallerini planlamaktır. IMF, Dünya Bankası gibi kuruluşların kendi alacaklarını sağlama almak adına telkinlerinden oluşan denetleme mekanizmaları olan stratejik planlar zorlamadır” diye konuştu. Büyükşehir ve ilçe belediyelerini kıyaslayan Çankaya Belediye Başkanı Bülent Tanık, şunları söyledi: “Büyükşehir sayısı 16’dan 30’a çıkacak. Biz büyükşehir ilçe belediyeleri, diğerlerine göre yüzde 30 belediyeyiz. Çünkü planlama ve denetim tasdik yetkisi büyükşehire devredilmiştir.”

Endüstri Mühendislerine Teşekkür

Bornova Belediye Başkanı Prof. Dr. Kamil Okyay Sındır ise yerel yönetici olarak planlamanın önemini bildiklerini kaydetti. Bornova Belediyesi’nin sıkıntılarını gündeme getiren Sındır, 420 bin nüfusu olan ilçede İzmir’in sanayisinin yanı sıra Ege ve Yaşar Üniversitesi’nin bulunduğunu ifade ederek, 160 milyon liralık bir bütçeyi borçsuz yönettiklerini söyledi. Planlamanın, geleceği bugünden görmek anlamına geldiğini ve risk taşıdığını dile getiren Başkan Sındır, tahminlerin sağlıklı ve gerçekçi verilere dayandırılması gerektiğini bildirdi. Belediye bünyesinde Endüstri Mühendisi istihdamının stratejik planlarını hazırlarken ne denli faydalı olduğunu belirten Sındır, plan hazırlık sürecindeki destekleri için endüstri mühendislerine teşekkür etti.

Stratejik Plan Çok Önemli

Nilüfer Belediye Başkanı Mustafa Bozbey ise yerleşen dünyada stratejik planlamanın çok önemli olduğunu vurguladı ve stratejik yönetimi, “Bugünü analiz edip yarını tasarlamaya ve gerçekleştirmeye yardım eden bir bakış açısı, bir düşünme yöntemi” olarak tanımladı.

Kamuda stratejik planlama ve uygulamasının mali disiplin sağlanması, kaynakların stratejik önceliklere uygun dağıtılarak etkin kullanımının ve hesap verme sorumluluğunun geliştirilmesi açısından önem taşıdığı savunan Bozbey, şöyle konuştu: “Dünyada yaygınlaşan birlikte yönetim anlayışı ile yerel yönetimlerin yeni stratejiler oluşturması zorunlu hale gelmiştir. Nilüfer Belediyesi bu anlayışla katılımcı bütçe uygulaması ve mahalle komiteleri projesini hayata geçirmiştir. İçişleri Bakanlığının yürüttüğü Türkiye’de Yerel Yönetim Reformu’na Destek Projesi’nde de bu çalışmalar iyi uygulama olarak örnek gösterilmiştir.” Başkan Bozbey, müfettişlerin sürekli misafir olduğu belediyelerden biri olduklarını da sözlerine ekledi.

Washington Uzlaşması/Dayatması

Prof. Dr. Aziz Konukman stratejik planın, küresel sermayenin aktörleri olan IMF ve Dünya Bankası’nın verdikleri kredileri geri alabilmeye yönelik bir dayatma olduğunu savundu. Konukman, 1990’da küresel sermayenin krize girmesiyle birlikte Washington, IMF ve Dünya Bankası’nın “Washington Uzlaşması” da denilen özelleştirme, mali disiplin ve kuralılaştırma kararı aldığını anımsattı. Dayatmalarla kavramların içeriğini boşaltmada IMF ve Dünya Bankası’nın çok usta olduğunu vurgulayan Konukman, “Yolsuzlukla mücadele adı altında çevre ülkelerine verilen kredilerin geri dönüşünü garantilemeye çalışıyorlar. Yoksullukla mücadele adı altında ise bozulan gelir dağılımı nedeniyle varlıklı kesimin riskini azaltmaya çalışıyorlar. Yönetişim adı altında ise hükümet bürokratlarını devre dışı bırakarak kurullar aracılığıyla ülkeleri yönetiyorlar. Bu kurullarda ise sermaye temsilcileri yer alıyor” diye konuştu.

TMMOB SANAYİ KONGRESİ 2011 GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği adına Makina Mühendisleri Odası tarafından “Bölgesel Kalkınma Öncelikli İstihdam Odaklı Sanayileşme” ana temasıyla düzenlenen TMMOB Sanayi Kongrelerinin on sekizincisi, 16-17 Aralık 2011 tarihlerinde, Ankara’da Milli Kütüphane Konferans Salonu’nda aralarında milletvekillerinin de olduğu 742 kişinin katılımıyla gerçekleştirildi.

Prof. Dr. Korkut Boratav’ın konuşmacı olduğu “Dünya ve Türkiye Ekonomisinin Genel Değerlendirilmesi” başlıklı açılış oturumuyla başlayan Sanayi Kongresi 2011’de “Sanayide Politikalar ve Değişimler”, “Sanayide Teknoloji, Enerji ve Çevre”, “Türkiye Sanayinde Bölgesel Eşitsizlik ve Kalkınma Önceliği”, “Sanayide İş Güvenliği ve İstihdam Sorunları”, “Sanayide Mühendisler ve Mesleki Eğitim”, “Sanayide Finansman, Yabancı Sermaye, Kamu ve Özel Sektör Yatırımları”, “Günümüz Sanayileşme Politikası ve Alternatif Öneriler” başlıklı dokuz oturumda 23 bildiri sunuldu. Gıda, Maden ve Ziraat Mühendisleri Odaları tarafından Alan Araştırmaları oturumunda “İstihdam Yoğun Sektörler: Gıda, Madencilik ve Tarım Sanayi” başlıklı alan araştırmalarının sonuçları izleyicilerle paylaşıldı. Son oturum olan Forum’da ise Sonuç Bildirgesi için mikrofon salona uzatıldı ve öneriler alındı.

Kongrenin açılış konuşmaları Makina Mühendisleri Odası (MMO) Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar ve Türk Mühendis ve Mimar Odaları (TMMOB) Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı tarafından yapıldı.

“TÜRKİYE EKONOMİSİ YAPISAL BİR BUNALIMDA”

Kongre açılışında konuşan MMO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar, bu dönem 14 ilde 20 merkezi etkinlik gerçekleştirdiklerini, bu etkinliklerde sunulan bildirilerin, düzenlenen panellerin ve sonuç bildirgelerinin kitaplaştırılarak kamuoyunun kullanımına sunulduğunu belirterek, “Bu toplam emeğin ana amacı, meslek disiplinlerimizin, bütün bölgeleri ve sektörleriyle birlikte ülkemizin sanayileşmesi, kalkınması, demokratikleşmesine, halkımızın mutlu, bilimsel teknik gerekler ve standartlara uygun, çağdaş bir yaşam sürmesine yöneliktir. Şimdi bu etkinliklerin finali olan bu kongre ve burada bulunan sizlerle birlikte, içinde bulunduğumuz sanayisizleştirme süreci ve ekonomik bunalım ortamında neler yapılması gerektiğine dair temel öneme sahip tespitler ve öneriler geliştirmeyi amaçlıyoruz. Bu kongremiz, ‘Bölgesel Kalkınma Öncelikli, İstihdam Odaklı Sanayileşme’ ana temasıyla önceki Sanayi Kongrelerinin derinleştirilmiş bir devamı niteliğindedir ve Türkiye’nin önüne ciddi seçenek ve öneriler demeti

sunacaktır. Geçen Sanayi Kongresinden bu yana ülkemizde ekonomi, sanayi ve istihdam politikalarını etkileyen önemli gelişmeler yaşandı” dedi.

Sanayi Kötürüm Kılındı

Orta Vadeli Programlar, torba yasalarla yapılan düzenlemeler ve kamu yönetimi, sanayi ve kalkınma politikaları ile ülke imarını, yapı, kent, eğitim, sağlık, tarım, enerji, su, çevre ve koruma alanları ile TMMOB mevzuatını düzenlemeye yönelik Kanun Hükmünde Kararnameleri bu gelişmelerin başlıcaları olarak sıralamanın mümkün olduğunu ifade eden Çakar, bu hususlar ile sendikal alanı zayıflatıcı girişimlerin, güvencesiz çalışma biçimlerinin yaygınlaştırılmasının, büyük ölçekli sanayinin serbestleştirme ve özelleştirmelerle tasfiyesinin iç içe geçmiş bir ekonomi politika bütünlüğüne işaret ettiğini savunarak şöyle konuştu: “Bu politikaların 1980 sonrasında gündeme gelen devletin ekonomideki rolünün sermaye lehine küçültülmesi, sanayiye yönelik sübvansiyonların büyük ölçüde kaldırılması, büyük ölçekli sanayi kuruluşlarının özelleştirilmesi, sabit sermaye yatırımlarında gerileme yaşanması, Gümrük Birliği hedefleri doğrultusunda tüm sektörlerde korumacılığın asgariye indirilmesi, sanayinin emperyalizmin egemenliğindeki küresel rekabette dışa bağımlı fason üretime yönelik bir yapıya büründürülerek zayıflatılması, ithalata bağımlı ihracat olgusu ve yabancı sermaye ile rantıye lehine olan finansal hareketliliğin üretim, yatırım, istihdam ve kalkınma gerekliliklerinin önüne geçmesi ile bir bütünlük arz etmektedir. Bu yöndeki IMF, Dünya Bankası, Gümrük Birliği, Avrupa Birliği, Dünya Ticaret Örgütü tarafından belirlenen politikalar Türkiye sanayisini kötürlüm kılmıştır. Sanayide taşeronlaşma oranı artmış, kalite-maliyet optimizasyonu gerçekleşmemiştir. Her alanda özelleştirme, kuralsızlaştırma, ticarileştirmeyle dışa bağımlı yapı pekişmiş, KOBİ’lerin önemli bir kısmı pazardan çekilmiş ya da işlevsizleştirilmiştir.”

Verimlilik İle İstihdam Arasındaki Bağlar Tamamen Koptu

Sanayide küresel rekabeti ön plana çıkaran yöntem ve modellerin yeni uygulamaları da gündeme getirdiğine işaret eden Ali Ekber Çakar, esnek üretimin “yalın üretim”, “toplam kalite yönetimi”, “zamanında üretim” ve benzeri kavramlarla rekabeti körükleyen bir ortamın yaratıldığını, kârın azamileştirilmesi, ücretlerin düşürülmesi, iş gücü istihdamının azaltılması ve buna koşut olarak mühendisin

işlev ve iradesinin minimize edildiğine vurgu yaptı. Bu politikalarla sanayide ve kamuda nitelikli personel yetersizliğinin yaygınlaştığını kaydeden Çakar, Türkiye ekonomisinin istihdam, yatırım, üretim, ihracat ve ithalatın yapısı, teknoloji düzeyi, dış talep bağımlılığı, sermaye hareketlerinin serbest giriş-çıkışı ve aşırı borçlanmayla

bir hayli örselenmiş durumda olduğunu söyleyerek, “1980’den 2010’a sanayide teknolojiye göre yoğunlaşma oranları, emek yoğun ve ölçek yoğun sanayilerde gerilemiş, yalnızca kaynak yoğun sanayilerde yükseliş olmuştur. Bütün ‘büyüme’ söylemlerine karşın gerçekleşen ve öngörülen büyüme oranlarıyla birlikte Türkiye’nin 2008-2013 dönemi ortalama büyüme oranı yüzde 2,4 olacaktır. Büyüme sabit sermaye yatırımlarına dayandırılmadığı müddetçe gerçek bir büyümeden söz etmek olanaksızdır. Kamu artık üretken olmayan, katma-değer yaratmayan ve istihdamı öngörmeyen yatırımları yapmakta, bölgesel kalkınma projelerine girmemektedir. Mevcut ‘büyüme’ olgusu, ekonominin sanayi ve tarımsal üretime ve yatırımlara dayandırılması yerine sıcak para akımına bağımlı mali aracılık hizmetleri, ulaştırma, depolama, haberleşme ile toptan ve perakende ticarete dayalıdır. Ayrıca büyüme ile sanayileşme-kalkınma-istihdam-gelir dağılımı ve verimlilik ile istihdam arasındaki bağlar da tamamen kopmuş durumdadır. Verimlilikle amaçlanan gerçekte birim üretimde daha az emeğin kullanılmasıdır. 2002-2010 dönemi büyüme ve istihdam değişimi değerleri yıllık büyüme oranı yüzde 4,6 olurken, istihdamda büyüme yüzde 0,2 oranında olmuştur. Kamuoyunda ‘istihdam yaratmayan büyüme’ denilen durum da budur” diye konuştu.

Fatura Halka Ödettiriliyor

Sanayi istihdamının sanayileşme esprisine aykırı bir şekilde hizmet ve tarım sektörlerinden sonra geldiğini kaydeden MMO Başkanı Ali Ekber Çakar, sanayide istihdamın 4,7 milyon kişi olduğunu, istihdamın sanayideki payının yüzde 18,9’a indiğini ve sanayi işsizliğinin yüzde 18’e yük-

seldiğini belirtti. Sanayide son 12 yılda emek verimliliği artışının yüzde 70 gibi yüksek bir oranda olduğunu ve sanayi katma değeri içinde kârların payının çarpıcı boyutlarda artmasına karşılık, reel ücretlerde yüzde 12,5 oranında düşüş yaşandığını ifade eden Çakar şu noktalara dikkat çekti: “Kriz sonrası iki yılda reel ücretlerde yüzde 5,8, makine ve ekipmanlarının kurulum ve onarımı sektöründe ise yüzde 26 oranında kayıp yaşanmıştır. Sanayide ücretlerin katma değer içindeki payı ise yüzde 16’dır. İthalatın yapısı aşırı sorunludur. Mühendislik sanayilerinde gerileme yaşanmakta ve artan ölçüde net ithalatçı konumuna düşülmüştür. 2002-2010 döneminde yatırım malları ithalatında yüzde 155, ham maddelerde yüzde 163 ve tüketim mallarında yüzde 293 oranında artış olmuştur. Yatırım mallarında yıllık ortalama ithalat artışı yüzde 19,3’tür. İhracat artışı ise son 9 yılda yüzde 31,7’den 18,4’e gerilemiş, yüksek katma değerli ürünler ihracatın yüzde 2,9’unu, yüksek teknolojlü ürün ihracı ise yüzde 4,3’ü olarak gerçekleştirmiştir. 2011 yılındaki 134,8 milyar dolarlık ihracatın yalnızca yüzde 28,5’i katma değer olarak yurt içinde kalmıştır. Dış ticaret açığı ise 10 yılda 6,6 misli artmıştır. Dış ticaret açığı, cari açık ve kamu borç stokunun faturası, dolaylı-dolaysız vergi artışları ve zamlarla halka ödetilmektedir. Artık bütçe açığının 2007’deki düzeyine gelmesi mümkün değildir. Yüksek cari açığın tek karşılanma yolu dış borç ve kredilerdir.”

Bölgesel Kalkınma Politikası Yok

Çakar, Türkiye’nin ulusal gelirden dünya 17’ncisi, kişi başına düşen gelirden ise 57’nci sırada geldiğini, kişi başına gelir dağılımında ve bölüşüm politikalarında ibrenin mutlak bir şekilde sermaye güçlerinin lehine olduğunu vurguladı. Türkiye’nin uluslararası dalgalanmalar dışında da yapısal olarak ciddi bir bunalım ve kırılma içinde olduğunu savunan Ali Ekber Çakar, “Acı bir gerçeğimize daha değinmek istiyorum. On yıllardır uygulanan yanlış bölgesel politikalar ile bölgesel eşitsizlik farkları arasındaki açığı çok genişlemiştir. Bugünkü bölgesel ekonomik, politik ve sosyal tablonun bu gerçeklerle de yakın bağları bulunmaktadır. Bölgesel dengesizlik, eşitsizlik olguları yatırımların bölgelere dağılımından açıkça görülebilmektedir. Örneğin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri 2010 yılında teşvikli yatırımların yüzde 8,9’unu, Karadeniz Bölgesi yüzde 8,6’sını ve her üç bölge toplamı yatırımların yüzde 17,5’ini alırken, diğer dört bölge yüzde 78,2’sini almıştır. Gerçek bir bölgesel planlama ve bölgesel kal-

kınma politikası yoktur. Konu Bölge Kalkınma Ajansları üzerinden uluslararası sermayeye olanak tanınmasına havalı edilmiştir. Esnek yönetim ve serbest yerel dinamikler anlayışına dayandırılan ‘bölgesel kalkınma’ yaklaşımı, kamu öncülüğündeki ulusal/merkezi-bölgesel kalkınma perspektifini dışlamaktadır. Belirli bir refah seviyesinin tutturulması, sektörel önceliklerin başarıyla gerçekleştirilmesi, bölgesel dengesizliklerin giderilmesi, işsizlik sorununun çözülmesi gibi temel parametreler, mevcut sanayi politikası ve topluma yutturulmaya çalışılan yaldızlı ‘strateji’ yaklaşımlarının tamamen dışında bırakılmıştır” şeklinde konuştu.

Kamusal Merkezi Bir Planlama Gerekli

Üretim süreçlerinde mutlaka gerekli olan insan emeğini değersizleştiren üretim ve sanayi politikalarını önleyici tedbirler ile kamusal merkezi bir planlama ve denetimin gerekliliğinin altını çizen MMO Başkanı Ali Ekber Çakar, emeği, mühendisliği, bilimi, teknoloji ve sanayileşmeyi toplumsal refah amacına doğru yönlendirmek gerektiğini ifade etti. Kapitalizmin azami kâr hırsı uğruna her krizde yıkıma uğratan üretici güçler ve insan potansiyelini gözden çıkarma yönelimine karşı durmak gerektiğini vurgulayan Çakar, konuşmasının sonunda şu noktalara dikkat çekti: “Unutmamalıyız ki emeğin var oluşu insanın var oluşudur. Bu var oluş biçimi korunmalı, insanca kılınmalı ve geliştirilerek geleceğe aktarılmalıdır. Üretim, istihdam, ihracat, ithalat, gelir ve servet vergisi, finansal gelirler, işsizlik sigortası fonunun kullanımı, döviz kuru ve sermaye hareketleri alanlarında Türkiye’nin çok radikal adımlar atması gerekmektedir. Söz konusu bunalım, işsizlik ve yoksulluk üreten gerçeklere karşı, ülke kaynaklarının seferber edilmesinden başlayarak ekonomik, sosyal, kültürel, bölgesel ve ulusal bir kalkınma vizyonunun oluşturulması gerekmektedir. Uluslararası konjonktür, Türkiye’nin emperyalizme bağımlılık gerçeğine karşın, bu açıdan uygundur. Zira krizle birlikte ulusal ekonominin tüm sektörlerinin yeniden planlanması, yeni paradigmalara ve yaklaşımlara oluşması için arayışlar söz konusudur ve hatta buna krizden önce başlayan ülkeler bile vardır. Emperyalizmden bağımsız siyasi bir iradeye; planlama, sanayileşme ve kalkınmada halkçı, toplumcu bir yaklaşım ve modele gereksinim bulunmaktadır. Bu yönde Türkiye’nin önünde tek seçenek bulunmaktadır. Bütün dış ilişkilerini gözden geçirerek, bağımsızlığı benimsemek; planlı bir kalkınma ve istihdam odaklı sanayi-

leşmeden, etkin ve yatırım kararlarıyla bütünleşmiş, mühendisten, bilim, AR-GE ve teknolojik gelişmeden yana, kendi kaynak ve birikimlerine dayalı bir ülke ve ekonomi yaratmak. Bu pekâlâ olanaklıdır. Bugün burada buluşan, sömürü iktisadına teslim olmayan Türkiye'nin yüz akı iktisatçılar, akademisyenler, mühendis ve diğer mesleklerden uzmanlarla birlikte kongremizin ülkemiz, sanayimiz ve halkımızın yaşadığı sorunların çözümünü hedefleyen ekonomik, sosyal, kültürel, bölgesel ve ulusal, bütünlüklü bir kalkınma vizyonunun oluşturulmasına ciddi katkılarda bulunacağı inancıyla hepimize başarılar diliyorum.”

“BİLGİ VE TEKNOLOJİ ÜRETİMİ HEGEMONYA ARACI OLARAK KULLANILIYOR”

Kongre açılışında konuşan TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı da bu yıl TMMOB Sanayi Kongrelerinin başlangıcının 50'nci yılı olduğunu ve on sekizincisinin düzenlendiğini kaydederek, geçmişten bugüne emeği geçenlere teşekkür etti. TMMOB'nin mesleki, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda ülkemizdeki mühendis, mimar ve şehir plancıları temsil ettiğini belirten Soğancı, “Onların hak ve çıkarlarını halkımızın çıkarları temelinde korumak ve geliştirmek, mesleki, sosyal ve kültürel gelişmelerini sağlamak ve mesleki birikimlerini toplum yararına kullanmalarının zeminini yaratmakla görevlidir. Bu amaçla mesleki alanlarıyla ilgili gelişmelerin ve politikaların sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel boyutlarını derinlemesine kavramak, yorumlamak ve toplumu bilgilendirmek, bu politikaların toplum yararına düzenlenmesi için öneriler geliştirmek ve bunların yaşama geçirilmesi için mücadele etmek zorundadır” dedi. TMMOB'nin bunların gereği olarak en genel anlamda bağımsız ve demokratik bir Türkiye'nin yaratılması yönündeki çalışmalarını bütünsel bir anlayışla ve etkinleştirerek sürdürmek kararlılığında olduğunu altını çizen Soğancı, TMMOB'nin bu çalışmalarını bilimin ve teknolojinin ışığında, bilim insanlarının yol göstericiliğinde ve 50 yılı aşkın geçmişinin birikimiyle yürütmeye kararlı olduğunu vurguladı. “Hiç eğilip bükülmeden, karanlığa karşı aydınlığı, sömürüye karşı emeği, eşitsizliğe karşı adaleti, ırkçılığa karşı bir arada yaşamayı, savaşa karşı barışı, baskı ve zora karşı özgürlük ve demokrasiyi savunmaya devam edeceğiz” diyen Soğancı, kendilerinin “Bir meslek örgütüne bu ülkede bu dönem düşen görev budur” diye düşündüklerini ifade etti. Bu kongrenin gerek ithal ikameci modeldeki

kalkınma çabalarının sorunlarına gerekse neoliberal dönemin sanayisizleştirme denilebilecek çözücü etkilerine karşı tarihsel bir direnç oluşturduğunu ve sanayile her bir parametreyi değerlendirdiğini belirten Mehmet Soğancı şöyle konuştu: “TMMOB Sanayi Kongreleri ile; sanayileşmede

mühendisliğin yeri ve durumu, 1980 sonrası sosyoekonomik dönüşümler ve sanayinin durumu, bilimsel-teknolojik gelişmelerin sanayi üzerindeki etki ve yansımaları, uluslararası rekabet koşullarında sanayinin konumu, küreselleşmenin sanayileşme üzerine etkileri, sanayileşme-istihdam-refah ilişkisi, Türkiye için sanayileşme, planlama ve kalkınmanın hangi yol ve model önerilerinden geçtiği, artık gerçek bir kalkınma ve sanayileşme boyutlarını içermeyen kalkınma planları, ihtisas raporları, sanayi stratejileri, üretim sürecinin temeli olan emeğin durumu, kriz süreçleri, bölgesel, sektörel, istihdam odaklı sanayileşme olanaklarının neler olduğu, merkezi planlama-bölgesel-sektörel gelişme ve istihdam bütünlüğündeki bir sosyal kalkınma amacına uygun olarak incelenmiştir, incelenmektedir.”

Bilim ve Teknoloji Rekabet Gücünü Yükseltmek İçin Kullanılıyor

Bilim, teknoloji ve sanayileşme olgularının toplumları geleceğe doğru devindiren temel güçler arasında olmakla birlikte kendi başarılarına bağımsız bir gerçekliğe ve gelişme çizgisine sahip olmadıkları gibi toplumsal ekonomik yapı biçimlenişine ve belirli üretim ilişkilerine bağlı olduklarının belirtilmesi gerektiğini kaydeden Soğancı, gelişmiş kapitalist ülkelerin ulaştıkları küresel boyutun az gelişmiş ve orta gelişmişlik düzeyindeki ülkeler üzerinde özellikle sanayinin boyutlarını sınırlayan bir düzeye ulaştığını işaret etti. Planlama, kalkınma, refah ve istihdamın artık gözetilen birer unsur olmaktan çıktığını söyleyen Soğancı

cı, “Günümüzde bilim ve teknoloji, insanlığın daha iyi bir bugün ve daha iyi bir gelecek için değil, daha fazla kâr için, emperyalist güçler ve çokuluslu şirketlerin rekabet güçlerini yükseltmek için kullanılmaktadır. Bu güçler arasında keskinleşen rekabet bilim, teknoloji ve sanayi politikalarına hızla yansımaktadır. Enerji, teknoloji, ticaret, finans ve iletişim ağlarını ele geçirmek için kıyasıya bir yarış vardır. Kısaca, sanayi, tasarım, bilgi ve teknoloji üretimi birer hegemonya aracı olarak kullanılmaktadır. Emperyalizme bağımlı olan ülkemizde, bilim, teknoloji ve sanayi politikalarının toplumsal fayda esaslı bir anlayışla ele alınmadığı açıktır. Bilimin eğitim süreçlerinden başlayarak, üretime ve toplumsal ihtiyaçlara yönelik olması ile sanayileşmedeki rolü güçsüzdür. Sanayide yabancı lisans egemenliği bulunmaktadır. İmalat, siparişlere ve fason üretime endekslidir. Toplumsal kalkınma amacından uzak sanayi stratejileri, uluslararası entegrasyon ve iş bölümünü gözetir bir içerikle emperyalizm tarafından dayatılmaktadır” diye konuştu.

Sanayi Kongreleri Sosyal Direnç Oluşturuyor

TMMOB Başkanı Mehmet Soğancı, bugün büyük ölçekli sanayi üretimini, merkezi ulusal planı ve bu plan kapsamındaki bölgesel kalkınmayı dışlayan bir sermaye birikim modelinin uygulandığını işaret ederek, bu modele geçişle az ve orta gelişmiş ülkelerdeki ithal ikameci uygulamaları içeren üretim ve istihdam rejiminden vazgeçildiğini savundu. “Bugün bilgi tekelleşmesini, yüksek teknolojiye dayalı sanayi üretimini ve finansal organizasyonları merkezde tutan; ancak kirli, hantal ve katma değeri düşük sa-

nayi üretimini az ve orta gelişmişlikteki ülkelere kaydıran, esnek üretim-esnek istihdamı esas alan, böylece emeğin örgütlenme koşullarını güçleştiren, mühendisliği dışlayan, üretim süreçlerini parçalayarak bir üretimin çeşitli bölümlerinin değişik ülkelerde yapılmasını sağlayan yeni bir birikim ve sömürü modeline geçilmiştir” diyen Soğancı, bu konunun “Ulusal İstihdam Stratejisi” belgesinde şu şekilde ele alındığını belirtti: “‘Çeşitli malların küçük ölçekli üretildiği, talebin üretimi yönlendirdiği, işletme ve fabrika ölçeğinin küçüldüğü, istihdamın daha esnek ve güvencesiz hale geldiği, çalışma ilişkilerinin çeşitlendiği, yerel ya da bireysel ücret pazarlığının ağırlık kazandığı, farklı işler yapan vasıflı ve heterojen işgücünün bulunduğu post-fordist üretim tarzı günümüzde ağırlığını artırmaktadır’ şeklinde açıklanmaktadır. Bu üretim ve istihdam biçimlerini koşullayan genel çerçevenin günümüz Türkiye’sindeki tezahürü, ulusal mal ve hizmet piyasalarının serbestleştirilmesi, uluslararası sermaye hareketlerinin önündeki kısıtların tamamen kaldırılarak uluslararası finans ağ ve organizasyonlarına eklenmesi ve bu hedeflerle uyumlu olarak uygulanan özelleştirme politikaları ile ulusal üretim yeteneğinin aşındırılması olmuştur. Bu cümlelerden hareketle, TMMOB Sanayi Kongrelerinin anlamı ülkemizin bugününde çok açık olarak ve anlaşılır bir şekilde ortaya çıkmaktadır. TMMOB Sanayi Kongreleri ülkemizi ve insanımızı kuşatan ve zayıflatan bütün bu etkenlere karşı entelektüel, iktisadi, sosyal bir direnç oluşturmakta ve tarihsel toplumsal doğruları ifade ederek ülkemizin gerçek kurtuluş yolunu işaret etmektedir. Hepinize saygılar sunuyorum.”

“RAKKASIN SAĞA SAVRULMASININ SONUNA GELDİK”

Oturum Başkanlığını Kongre Düzenleme ve Yürütme Kurulu Üyesi Emin Koramaz'ın yaptığı Kongrenin açılış oturumunda Prof. Dr. Korkut Boratav, “Dünya ve Türkiye Ekonomisinin Genel Değerlendirilmesi” başlığı altında genel bir durum değerlendirmesi yaptı. Boratav, dünya ekonomisinin 30 yıllık bir sağa savrulma dönemini yaşadığını belirterek, “rakkasın sağa savrulmasının” sonuna geldiğini ve ters bir salınımın başlamak üzere olduğunu vurguladı. Bu salınımın insanlığı nereye götüreceğinin henüz bilinemediğini kaydeden Korkut Boratav, dünyada başlayan direnme ivmesinin Türkiye'ye henüz ulaşmamasının moral bozukluğuna yol açmaması gerektiğini, insanlığın direnmeyle ayakta olduğunu ve bu dalganın er ya da geç Türkiye'ye de geleceğini savundu.

“İnsanlık Direnmeyle Ayakta”

Prof. Dr. Korkut Boratav, 1990'lı yıllarda Türkiye ekonomisinin dış açık ve cari açık sorununun hafif ve halledilebilir olduğunu, 2000'li yıllardan sonra ise adım adım genişlediğini ve kontrol edilemez bir hale geldiğini kaydetti. “Yeni bir krizin ön belirtilerinin içerisinde geçiyoruz” diyen Boratav, dünya ekonomisiyle çevrede yer alan bağımlı bir ekonominin yüksek cari açık ve dış borçla bütünleşmesinin kırılgan durumda olduğu anlamına geldiğini vurgulayarak şu açıklamalarda bulundu: “Kontrolünüz dışında gelişecek sermaye hareketleri size ağır biçimde yansıyacak demektir. Nitekim o yüzden 2008-2009 krizinin Türkiye ekonomisine yansımaları ağır olmuştur. Pek çok çevre ülkesinde küçülmeye yol açmamış, ancak küçülmenin tetiklendiği bütün ülkelere baktığımızda Türkiye en ağır etkilenen ülkelerden biri olmuştur. Ağır etkilerin ardından hızlı canlanma yaşanmıştır. Bunun nedeni batıdaki likidite fazlasının çevreye taşması, çok geniş bir çevre coğrafyasında yeni bir finansal genişleme ve büyüme yaratmasıdır. Türkiye de bundan yararlanmış, ancak önceki dönemin bağımlılık verileri daha da bozularak. Bu dönemin cari açığı önceki yılların cari açığından yüzde 20-30 daha fazladır. Dolayısıyla ufukta, dün yayınlanan yüksek büyüme rakamlarının örtmesinin imkânı olmayan belirsizlik ve karanlık ögeler görünmeye başlamıştır. Türkiye'nin dış borcu 310 milyar dolara ulaştı. Kısa vadeli dış borçların Merkez Bankası rezervlerine oranı yüzde 100'ü aştığı, şirketlerin kur riskinin, yani döviz alacakları ile döviz borçları arasındaki farkın 120 milyar dolar eşliğine ulaştığı dönemde merkezden başlayan olumsuz dış konjonktürün ciddi bir kriz ortamına bizi sürüklemesi olasıdır. Şu anda Merkez Bankası rezervleri harcayarak durumu idare etmeye çalışıyor, ancak bunun sınırlarının olduğunu hepimiz biliyoruz. Dış dünyada

durum düzelmezse batı ekonomileri ve Avrupa yeni bir likidite pompalamasına başlamazlarsa bu gidişatin olumsuz sonuçlanacağını söylemek için kâhin olmaya gerek yok. Böyle bir pompalama olasıdır; ama pek muhtemel değildir. Dünya ekonomisinin 30 yıllık bir sağa savrulma dönemini yaşadık. 30 yıl boyunca sağa savrulduk. 30 yılın içinde önemli bir yıkım daha gerçekleşti. Reel sosyalizm diye andığımız sistem yıkıma uğradı, emperyalizmin işini kolaylaştırdı. Ama öyle görülüyor ki rakkasın sağa savrulmasının sonuna geldik. Ters bir salınım başlamak üzere. Bu salınımın insanlığı nereye götüreceğini bilmiyoruz. Sözü ettiğim dalga dalga direnme ivmesinin Türkiye'ye henüz taşınmadığını biliyoruz. Moral bozukluğuna gerek yoktur, insanlık direnmeyle ayakta. Türkiye'ye de er ya da geç gelecektir ve gelmektedir. Bizler kendi geçmişimizi hatırlayalım. Türkiye toplumu 1960 ve 70'li yıllarda dünya sisteminin çevresinde yer alan ülkelerde ilerliliğin, devrimciliğin, sosyalistliğin parlak örneklerini vermişti. Bir miras kaybolmaz. Bu miras toplumumuzun bünyesinde yaşıyor. Dolayısıyla güzel günler göreceğimize inanıyorum.”

IV. ULUSAL TIBBİ CİHAZLAR İMALATI SANAYİ KONGRESİ VE SERGİSİ SONUÇ BİLDİRGESİ YAYINLANDI

TMMOB Makina Mühendisleri Odası (MMO) tarafından düzenlenen ve geleneksel hale gelen “Ulusal Tıbbi Cihazlar İmalat Sanayi Kongresi ve Sergisi”nin dördüncüsü, 23–24 Eylül 2011 tarihleri arasında MMO adına Samsun Şubesi sekretaryalığında Canik Kültür Merkezi’nde gerçekleştirilmiştir.

27 kurum ve kuruluş tarafından desteklenen kongrede, “Türkiye’de ve Dünyada Tıbbi Cihaz Sektöründe Kümeleme Çalışmaları”, “Tıbbi Cihaz Sektörünün Sorunları ve Çözüm Önerileri”, “Tıbbi Cihaz Sektöründe Kümeleme Politikaları”, “Tıbbi Cihaz Sektöründe Devlet Destekleri” gibi konuları da içeren 8 oturumda 34 bildiri sunulmuş, kongre akışına paralel olarak “Cerrahi El Aletlerinin Bakımı ve Sterilizasyonu”, “Medikal Gaz Tesisi ve Uygulamaları”, “Sağlık Sektöründe Tıbbi Cihazların Kalibrasyonu ve Doğrulama Uygulamaları” ve “Tıbbi Cihazlarda Piyasa Gözetimi ve Denetimi” konularında seminerler düzenlenmiştir.

Kongreye 90’ı kayıtlı delege olmak üzere 850’ye yakın mühendis, teknik eleman, doktor, hemşire, sağlık memuru, hastane müdürü, öğretim elemanları, üniversite öğrencileri ve sektör temsilcileri ile yurt dışından tıbbi cihaz ve yedek parça üretici ve satıcılığını yapan kuruluşlar katılmıştır.

Kongre kapsamında düzenlenen sergiye, sektörde ürün ve hizmet üreten 30 kurum/kuruluş ve firma katılmış ve 900 kişi tarafından ziyaret edilmiştir.

Günümüzde dünyada yaşanmakta olan küreselleşme süreciyle beraber ulus devletlerin sanayi ve ekonomileri zayıflatılmakta, çok uluslu firmaların egemen olduğu bir yapı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Süreç içerisinde gelişen ve gittikçe de derinleşmekte olan küresel ekonomik kriz dünyadaki tüm ülkeleri olduğu gibi ülkemizi de etkilemekte, var olan yapısal sorunlarla iç içe geçmektedir.

Ülkemizde son 31 yıllık serbestleştirme sürecinde; ulusal imalat sanayine uygulanmakta olan destekler büyük ölçüde kaldırılmış, KİT yatırımları durdurulmuş ve büyük ölçekli sanayi kuruluşları özelleştirilmiş, sabit sermaye yatırımlarında gerileme yaşanmış, Gümrük Birliği hedefleri doğrultusunda tüm sektörlerde korumacılık asgariye indirilmiş, sanayimiz eşit olmayan koşullarda küresel re-

kabete açılmıştır.

Bu süreçte öz kaynaklardan çok ithal kaynaklar girdi olarak kullanılmış, küresel güçlerin dayattığı iş bölümü ile fason üretim ve taşeronlaşma egemen kılınmış, kaynak tahsisinin iç ve dış piyasalar yoluyla sağlandığı bir sanayi modeline geçilmiştir.

Yaşamda sağlığın, ülkelerin gelişmiş-

liğinin, uygarlık düzeyinin ve ülke insanına verilen değerinde önemli bir göstergesi olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda bu durumun, ülkemizde sağlık alanında, dolayısıyla Tıbbi Cihazlar İmalat Sanayinde de sıkıntılar yaşanmasına neden olduğu ortadadır.

2009 yılında sağlık harcamalarının dünya genelinde Gayri Safi Yurt İçi Hasıla’ya (GSYİH) oranı yüzde 10,1’dir. Ülkemizde ise sağlığa ayrılan pay dünya oranından bir hayli düşük olup 2010 genel bütçesinde yüzde 4,5 civarındadır. OECD 2008 Sağlık Sistemi İncelemeleri Raporuna göre Türkiye, OECD ülkeleri içinde sağlığa GSYİH’den en az pay ayıran ülke konumundadır.

Dünya genelinde imalat sektöründe yıllık işletme gelirlerinin yüzde 7,5-8’i AR-GE’ye ayrılırken Türkiye’de bu oran hâlâ yüzde 0.75 civarındadır. Bu nedenle uluslararası tekeller bizim gibi ülkelerdeki pazar ve rekabet koşullarını yönlendirebilmekte, firmaları ele geçirebilmekte, rekabet olgusu güçlüler lehine işlemektedir.

Türkiye, dünya tıbbi cihaz pazarında en büyük 30 pazarın arasında yer almaktadır. 2010 yılında ülkemizde tıbbi cihaz, ekipman ve sarf malzeme pazarı 2,1 milyar dolardır. Sektörün ithalata bağımlılık oranı hâlâ yüzde 85 düzeyindedir. Katma değer zinciri içinde önemli bir pay yurt dışında kalmaktadır. Yerli üretimde genel olarak katma değeri düşük ürünler imal edilmektedir. Sektörün 2010 yılı katma değeri 246 milyon TL, ithalatı 2,1 milyar dolar, ihracatı ise 189 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 9'dur. Sektör, ithalatta ülkeye daha ileri teknoloji ürünleri getirmekte, ihracatında daha az katma değerli ürünler satmaktadır. Görüldüğü gibi sektör dışa bağımlı bir yapıdadır. Serbest ithalat rejimine bağlı olarak kaliteli-kalitesiz birçok marka ürün ülkemize ithal edilmekte ve milyarlarca döviz ödenmektedir.

Bu sorunlardan çıkış için yatırımlar artırılmalı, ithalat politikaları gözden geçirilmeli, öz kaynak ve birikimlerimize, bilim ve teknoloji politikalarına dayalı olarak yerli yatırımcı özendirilmeli ve korunmalı, katma değeri yüksek ileri teknoloji alanlarında yapılacak yatırımlar desteklenmeli, devletin ekonomideki yönlendiriciliği artırılmalıdır. Sanayinin fason yapısı değiştirilmeli, yeniden yerli girdi oranını artıran kredi mekanizmasını KOBİ'lere yönelik olarak yaygınlaştıran, istihdamı ön plana çıkaran, eksenine insanların mutluluk ve refahını, sosyal devlet anlayışını oturtan, üretim yatırım boyutu olan, bölgelere göre kapsamlı kalkınma planı geliştiren bir strateji yürürlüğe konulmalıdır.

İki gün boyunca sektör bileşenleri arasındaki paylaşma ve dayanışma zeminlerinin geliştirildiği, sosyal, kültürel etkinliklerle de renklendirilen kongre sonucunda aşağıdaki hususların kamuoyuna sunulması karar altına alınmıştır.

ÖNERİLER

- Temel sorun, ülkemizin sektöre ilişkin politikalarının olmayışdır. Bu eksiklikten hareketle, sektörle ilgili tüm kesimlerin (kamu, sanayi, üniversite, meslek odaları vb.) katılımıyla ulusal plan, politika ve stratejiler oluşturulmalı ve hayata geçirilmelidir.
- Sağlık hizmetlerinde ve tıbbi cihaz kullanımında, toplumun geneli için eşit, ulaşılabilir ve parasız sağlık hizmetinin gerçekleşmesini sağlayacak teknolojilerin geliştirilmesine yönelik bir planlama ve sağlık politikaları oluşturulmalıdır.
- Son yıllarda sağlık alanında mühendisliğin rolünü geliştirici adımlar atılmasına karşın bu acil ihtiyacı karşılayacak bir planlamanın gerçekleşmediği görülmektedir. Bu doğrultuda sağlık kuruluşları ve karar alıcılar tutarlı, devamlı ve yeniliklere açık bir anlayışla sağlık teknolojileri politikaları geliştirmeli, bu politikalar sağlık teknolojileri ve tıbbi cihaz kullanımına yönelik araştırma-geliştirme, düzenleme-uygulama, bakım-onarım faaliyetleri gibi birçok alt basamağı kapsamalıdır.
- Sağlık kuruluşlarının doğru planlama yapabilmesini sağlamak açısından en önemli konu olan hastanelerde biyomedikal mühendislerinin ve tıbbi bilişimcilerin çalıştırılması ve klinik mühendisliği birimlerinin kurulması özendirilmelidir.
- Tıbbi cihaz ürünlerinin başlıca alıcısı konumunda bulunan kamuya ait teşhis ve tedavi merkezlerinin ihtiyaç ve satın alma bölümlerinde, konularında ilgili meslek odaları tarafından eğitilerek belgelendirilmiş makina, elektrik-elektronik, kimya, biyomedikal ve ilgili mühendislik disiplinlerinin istihdamına yönelik yasal düzenlemeler ivedilikle yapılmalı, gerçekleştirilecek olan tıbbi cihaz ve sarf malzemeleri alımlarında yetkilendirilmelerini sağlayacak yasal düzenleme bir an önce hayata geçirilmelidir.
- Kalitesiz tıbbi cihaz ve malzeme ithalatını engellemek için tedbirler alınmalı, satıcılara satmış oldukları ürünlerle ilgili satış sonrası hizmet sorumlulukları getirilmelidir.
- Ülkemizde ihtiyaç duyulan, ancak yerli üreticilerimiz tarafından üretilmeyen tıbbi cihaz ve malzemelerin envanterlerinin çıkarılarak oluşturulacak strateji ve politikalar doğrultusunda yerli üreticilerin desteklenmesi sağlanmalı, tıbbi cihaz ve malzemelerde dışa bağımlılık azaltılmalıdır.
- Ülkemizin önemli ithalat kalemlerinden birini oluşturan tıbbi cihazlar ve sarf malzemeleri sektöründe dışa bağımlılığı azaltmayı hedefleyen, ülkenin ve sektörün ihtiyaçlarını gözetten bir sanayi politikası oluşturulmalıdır. Karar alıcılardan sektör, tıp ve mühendislik meslek disiplinlerine uzanan geniş bir yelpazeyi kapsayan katılımı etkin bir planlama yapılarak uygulamaya geçilmelidir.

- Kamunun, tıbbi cihaz ve sarf malzeme alımlarında yerli üretimin gelişimini destekleyici stratejiler doğrultusunda alımlar gerçekleştirilerek yerli ürüne öncelik verilmesi sağlanmalı, yüksek teknoloji içeren tıbbi cihazlar alımında yerli sanayi katkı oranını artırıcı hedefler belirleyerek sektörde off-set uygulamalarına bir an önce geçilmelidir.
- Sektörde tasarım, ürün geliştirme ve AR-GE çalışmalarının ideal seviyelere getirilebilmesi için; imalatçı kuruluşlar ile bilim insanlarının ve üretilen ürünleri kullanıcı konumunda bulunan diş, tıp ve veteriner hekimlerinin bir araya gelebilmelerine olanak sağlayacak yapıların kurulabilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Kamu İhale Kanunu kapsamında yapılan kamu alımlarında da başvuru kaynağı olarak kullanılmak üzere tıbbi cihaz teknik şartname veri bankasının kurularak ihalelerde uygulama birliği sağlanmalıdır.
- Sektörde ham madde alımlarında yüzde 18 oranında KDV, mamul madde çıkışlarında ise yüzde 8 oranında KDV uygulanmaktadır. Yüzde 10 oranındaki KDV yükü işletmelerde kalmaktadır. Bu sorunun çözümü için yasal düzenleme yapılmalıdır.
- Ülkemizde tıbbi cihaz ve malzemelerinin üretiminde kümelenmenin bulunduğu yörelerimizde üreticilerin

ihtisas organize sanayi bölgeleri çatısı altında sinerjik kümelenmeleri sağlanmalı, bölgesel ve sektörel teşvik uygulamasında sektöre uygulanmakta olan çok yüksek miktardaki asgari yatırım tutarı, sektör gerçeği dikkate alınarak makul seviyelere çekilmelidir.

- Sektörde ihtiyaç duyulan her düzeyde yetişmiş nitelikli ara teknik eleman ihtiyacını karşılamaya yönelik, ilgili meslek odaları, üniversiteler, sektörel kuruluşlar ve Milli Eğitim Bakanlığı iş birliğiyle müfredat programları hazırlanmalı, meslek liselerinden başlayarak uygulamaya koyulmalıdır.
- Sağlık kuruluşlarında teknoloji yönetiminin ve periyodik kontrollerin uygulanıp uygulanmadığı çeşitli akreditasyon programları aracılığıyla izlenmelidir.
- Standartları belirlenmiş üretim ve sağlık hizmetleri ağı oluşturulmalıdır. Bu çerçevede hastanelerin hijyenik iklimlendirme ve havalandırma tesisatları ile ilgili standart ve yönetmelikler ivedilikle gündeme alınıp yayımlanmalı, standart ve mevzuat hazırlıkları TMMOB, MMO ve Türk Tabipleri Birliği'nin bilgi ve deneyimlerinden yararlanılarak yürütülmelidir.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası

